Tisztuló levegő

Nem tudom, észrevették-e, de hétfő óta feltűnően tisztult a levegő Magyarországon. Ritka természeti tünemény ez, szinte példátlan, hogy egy kimondott naptól kezdve oszoljanak a könnyfakasztó, ingerlő gőzök-gázok, ennek Aigner Szilárd a megmondhatója...

No persze, történetünknek nincs semmi köze a meteorológiához, ne is keressük az időjárás-jelentésekben.

A Legfelsőbb Bíróság Felülvizsgálati Tanácsa ezen a nevezetes hétfői napon megsemmisítette a legfőbb bírói testület azon végzéseit, melyek szerint az '56-os sortüzekre parancsot adó szörnyetegek bűnei elévültek. A jelen döntésben az a legmeghökkentőbb, hogy teljesen kézenfekvő. E korban – a „ne beszéljünk régi dolgokról" korban, a „felejtsük el a múltat" korban, a „legyünk toleránsak mindenkivel" korban – lassan elszoktunk attól, hogy néha kimondjuk: a hó fehér, a korom fekete. A bornak hordóban a helye, a virágnak cserépben, a disznónak disznóólban, a gyilkosnak börtönben. Pont. Képzeljük el a virágot disznóólban, a bort börtönben! Ezt a logikai nonszenszet szüntette meg most a bölcs testület.

Nekem azonban ez a történet másról is szól. Tán többről. Emlékek tolulnak föl bennem. Két-három esztendeje, amikor a perek elkezdődtek, sokat vitatkoztam liberális érzületű ismerőseimmel. Két gesztus maradt meg, most már alighanem kitörölhetetlenül. Előbb – hisz a témába vágott – Hitlerről beszéltünk, Nürnbergről, a háborús bűnösöket hősiesen kutató Simon Wiesenthalról, a magyar utcákon időnként masírozó Szabó Albert-féle kezeletlen elmebetegekről. Tűzben izzó tekinteteket láttam magam körül, vérbeli morális demokratákat, nem volt olyan kötőszó, amiben nem értettünk volna egyet. Ezután fordult a szó 56-ra, a gyilkos golyózáporokra. Asztaltársaim arca szempillantás alatt megváltozott, egyedül maradtam. Szájuk szegletébe gúnyos mosoly vésett barázdát, legyintettek: „Ugyan, Dani! Hagyd már ezeket a marhaságokat! Mit akarsz azoktól az öreg emberektől?!" – szólt a verdikt, s azt is megtudhattam (mint hülye gyerek az édesapjától), hogy különben is, az '56-os szervezetek vezetőinek többsége röhejes, vén szenilis bolond, beszélni is felesleges róluk!

Ez hát a két felejthetetlen gesztus, ami oly végleges nyomot hagyott bennem, mint az őspáfrány levele a mészkőrétegekben. A tüzes tekintet és a nyikhaj legyintés. Hiszen, hogyha évtizedek múltán kutatók elemzik majd az ezredvég Magyarországának erkölcsi züllését, ebből a két gesztusból szinte mindenre választ kaphatnak... A rágógumiból tapasztott erkölcs korát éltük, volt „mi halottunk", és „ti halottatok", „üldözendő gyilkos", és „feledhető gyilkos".

Közvetlenül a világháború után zajlottak az emlékezetes „kisnyilas perek", amelyekben többnyire felmentették a nyilas házmestereket, mondván: nem ők voltak az értelmi szerzők. Ennek ellenére, minden ízemben tiltakoznék, ha egy egykori keretlegény lenne Magyarország miniszterelnöke. Nem tudom, értik-e a példázatot? Horn Gyula bizonyára érti...

Egyébiránt tántoríthatatlan idealistaként ebben az ihletett pillanatban álmodozom. Például arról, hogy Eörsi István közíró (aki a jelen kormányt oly sokszor lediktátorozta, a miniszterelnököt kimondva-kimondatlanul lefasisztázta–MIÉP-esezte), legalább egy nyúlfarknyi jegyzetben megdicséri a döntést, ünnepel, szép volt Legfelsőbb Bíróság, csak így tovább, fiúk! Persze, ez csak álom, de annak szép. Így ugyanis elképzelhető lenne, hogy elviselhetőbb kor köszönt ránk, rájuk is, Eörsi Istvánra is, azokra is, akik az elmúlt évtizedben ezeket a felháborító gaztetteket megpróbálták elmismásolni. Isten látja lelkem, nem irigyelném tőlük. Azt hiszem, ezt nevezik valójában liberalizmusnak, demokráciának, igazságnak.

A szakértők szerint, mivel a tényállás egyértelmű, az ítéletek rövidesen megszületnek. Úgy lesz, ahogy lennie kell.

Addig pedig nincs más dolgunk, mint jó nagyokat szippantani a tisztuló levegőből, és gondosan figyelni a kilégzésre.

GALSAI DÁNIEL